

DOI: 10.26565/2220-8089-2021-40-02
УДК 32.323.1:316.2+316.7

Яна Анатоліївна Сичова

аспірантка кафедри теорії та історії політичної науки,
Львівський національний
університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, 79000,
sychovaya@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0003-3820-3033>

ІДЕНТИЧНІСТЬ І ПОЛІТИКА ІДЕНТИЧНОСТІ: КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ФЕНОМЕНІВ КРІЗЬ ПРИЗМУ КОНСТРУКТИВІЗМУ

Розглянуто поняття ідентичності та політики ідентичності крізь призму конструктивістського підходу. З'ясовано, що в умовах глобалізації актуалізується питання національної ідентичності, механізмом захисту якої на рівні національних держав є формування та реалізація політики ідентичності.

Зазначено, що, попри відсутність у науці єдиного підходу до вивчення та аналізу ідентичності й політики ідентичності, конструктивістська парадигма є одним із найпотужніших сучасних інструментів дослідження означених феноменів. Висвітлено міждисциплінарний характер поняття ідентичності, його запозичення із соціальної психології та подальший розвиток у сфері політології, філософії, соціології.

Виявлено багатозначність поняття ідентичності. Висвітлено особливості феноменів ідентичності та політики ідентичності в теоріях дослідників-конструктивістів. Обґрунтовано дискурсивний характер ідентичності, зокрема національної. Визначено, що ідентичність постає як продукт недовговічних дискурсів, які перебувають у відношенні суперництва й борються за владу.

Підкреслено роль національних урядів у конструюванні ідентичності та реалізації відповідної політики. Визначено цілі інститутів влади в контексті політики ідентичності.

Обґрунтовано значення опозиції «Ми – Вони», «друг – ворог» у політиці ідентичності. Встановлено роль символів, ритуалів, масових церемоній у межах політики ідентичності, яка є складовою символічної політики. Доведено, що політика ідентичності базується на опрацюванні культурних смислів, зокрема історичних, географічних та інших даних, національної пам'яті, колективних міфів, а також на врахуванні специфічного контексту, що свідчить про сконструйований характер ідентичності та реалізації відповідної політики.

Ключові слова: ідентичність, національна ідентичність, політика ідентичності, конструктивізм.

Як цитувати: Сичова, Я.А. 2021. Ідентичність і політика ідентичності: концептуалізація феноменів крізь призму конструктивізму. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Питання політології»* 40: 14-20. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2021-40-02>

In cites: Sychova, Yana. 2021. Identity and Identity Politics: Conceptualization of Phenomena Through the Prism of Constructivism. *The journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series «Issues of Political Science»* 40: 14-20. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2021-40-02> (in Ukrainian)

У сучасному світі спостерігається сплеск інтересу до феномена ідентичності. Така ситуація є закономірною, позаяк глобалізація актуалізує питання подальшої долі національних держав, а отже, ідентичності, зокрема національної. В умовах тісної взаємодії між державами, зближення економік і культур спільноти прагнуть захистити себе шляхом підкреслення власної унікальності. Механізмом захисту постає розроблена й реалізована інститутами влади політика ідентичності.

Оскільки в науці не існує єдиного підходу до аналізу ідентичності та пов'язаних із нею явищ і процесів, метою статті є концептуалізація феноменів ідентичності та політики ідентичності крізь призму конструктивістського підходу. Це, своєю чергою, дає змогу в подальшому зрозуміти механізми формування ідентичності, передусім національної, а також визначити інструменти реалізації відповідної політики на прикладі конкретних держав.

Поняття ідентичності запозичене в політичну науку із соціальної психології, а саме – з теорії соціальної ідентичності британських учених Г. Теджфела та Дж. Тернера (кінець 1970-х років). Автори теорії стверджували, що ідентичність індивіда залежить від специфіки групи, до якої він належить. З огляду на це, індивід діє по-різному в різних групах (соціальних контекстах). Натомість, ті групи, до яких індивід не належить, можуть трактуватися як «Вони» – тобто такі, що характеризуються чужим для індивіда набором індикаторів. У цьому сенсі важливою є оцінка себе та інших, оскільки, згідно з психологією, люди схильні представляти себе у найбільш вигідному світлі й часто перебільшувати свої позитивні якості, тоді як оцінка «Іншого» здебільшого є критичною, а інколи навіть ворожою (Tajfel and Turner 2004: 276-293).

Услід за соціальною психологією, поняття ідентичності ввійшло в науковий і практичний апарати соціології, політології, філософії. Значною мірою зацікавлення тематикою ідентичності пов'язано з пост-структуралізмом, а саме – інтересом до політики відмінностей з акцентом на культурних вимірах політичної сфери

буття (друга пол. XX ст.) (Миненков 2005: 21-22).

Р. Брубейкер і Ф. Купер зазначають, що поняття ідентичності є багатозначним. Автори пропонують такі ключові значення ідентичності:

- 1) ідентичність як протилежність до поняття «інтерес»;
- 2) ідентичність як тотожність членів певної групи, як фундамент для солідарності та колективної дії;
- 3) ідентичність як специфіка, яку необхідно підтримувати та культивувати;
- 4) ідентичність як продукт соціополітичної дії, як базис для подальших групових активностей;
- 5) ідентичність як недовговічний продукт багатозначних дискурсів, які перебувають у відношенні суперництва один до одного (Брубейкер, Купер 2010: 139-141).

Ми акцентуємо на останньому із запропонованих Р. Брубейкером і Ф. Купером визначенні, розглядаючи поняття ідентичності як феномен, що має дискурсивну природу. Саме дискурс як сукупність наративів, які конструюються та транслюються насамперед владними елітами, спонукає індивідів до участі в колективних діях, демонстрації солідарності на основі ідентифікації себе з членами групи. Так, британський дослідник М. Білліг зазначає, що «ідентичність є дискурсивною конструкцією, у конструюванні якої істотну роль відіграють національні уряди та засоби масової інформації» (Billig 1995: 61-62).

Панівним під час розгляду поняття ідентичності Р. Брубейкер і Ф. Купер називають конструктивістський підхід, який позиціонується як «слабке» (пластичне, гнучке) значення. Згідно з цією позицією, «ідентичність множинна, нестабільна, знаходиться в постійному русі, не є визначеною, фрагментована, сконструйована, є результатом вибору і відносин» (Брубейкер, Купер 2010: 145). Саме з точки зору конструктивізму ідентичність пов'язана з наративом, дискурсом, які залежать від специфічних контекстів, а отже, ідентичність завжди підлягає конструюванню.

Соціолог М. Кастельс вважає, що ідентичність є конструюванням сенсів на основі культурних зразків, укорінених у

спільноті. Питання, яке ставить дослідник, полягає в тому, «як сконструйовані ідентичності, чому, ким і для чого» (Castells 2003: 9). Ідентичність конструюється шляхом опрацювання історичних, релігійних, біологічних, географічних матеріалів, «даних» колективної пам'яті й навіть фантазій, що продукуються інститутами влади. Ключовим для розуміння політики ідентичності є «опрацювання» – тобто робота зі смислами, результатом якої є їхнє впорядкування залежно від соціального контексту та цілей влади (Козловець 2009: 439).

Класик теорії націй і націоналізму Б. Андерсон, який розглядає націю як уявлену політичну спільноту, порівнює формування ідентичності з написанням біографії людини. Так само, як будь-який індивід не пам'ятає в деталях свого дитинства (отже, змушений покладатися на слова інших для відтворення власної пам'яті), так і нації не здатні пригадати те, що відбувалося з ними в «дитинстві». З огляду на це, для збереження пам'яті та її відтворення постає необхідність у наративах, підтвердженнях тих чи інших подій (документи, фотографії, листи тощо). Ідентичність, таким чином, постає з того, що Б. Андерсон називає «відчуженням» – моментом, коли ми вже не в змозі самостійно пригадати необхідні події, факти, дати й потребуємо сторонньої допомоги. З огляду на «неможливість пам'ятати, історія має бути розказаною», – зазначає автор «Уявлених спільнот» (Андерсон 2001: 251). Особливістю наративів, які формуються довкола нації, визначаючи її ідентичність, є те, що будь-які жертви, страждання та смерть (особливо насильницька), які випадають на долю нації, позиціонуються як «наші власні». У цьому сенсі стає зрозумілим, чому для реалізації політики ідентичності таким важливим є протиставлення на рівні «Ми – Вони», «свій – чужий», «друг – ворог».

Особливого значення в сучасному світі набуває національна ідентичність, яку, з точки зору конструктивізму, також визначають у термінах дискурсу, наративу, оповідання. Дослідник комунікацій М. Прайс розуміє національну ідентичність як «вишукане зібрання образів», що продукуються урядом (групами інтересів)

для збереження своєї влади (Прайс 2000: 323). Дослідник пропонує теорію ринкової лояльності, де владні інститути (продавець) продають громадянам (покупець) ідентичність (продукт) за ціною громадянства (лояльність до влади). «Пакет» ідентичності містить набір міфів, образів, наративів і символів.

Дослідник А. Лукіна визначає національну ідентичність як «форму наративу та перформансу, що розігрується колективним суб'єктом про себе та свого Іншого» (Лукіна 2006: 234). Національну ідентичність як перформанс розглядає також англо-американський філософ Х. Бхабха, який стверджує, що ключовим інструментом конструювання національної ідентичності є масові церемонії, які набувають вигляду театральних видовищ (Bhabha 2004: 230).

Поняття національної ідентичності перегукується з легітимізуючою ідентичністю, яку виокремлює М. Кастельс. Це той тип ідентичності, що формується та втілюється в життя владними інститутами з метою легітимізації свого панування. Нас цікавить саме легітимізуюча ідентичність, оскільки ми виходимо з припущення, що ідентичність спільноти в державі-нації конструюється насамперед правлячими елітами з метою досягнення конкретних цілей – легітимації влади, інтеграції суспільства, його мобілізації, розвинення серед громадян почуття солідарності шляхом ідентифікації себе з іншими членами групи (нації) (Castells 2003: 6).

З точки зору політичної науки найбільший інтерес у межах конструктивістської парадигми становить поняття політики ідентичності – передусім як феномена, що має дискурсивну природу. А. Міллер у статті «Дискурсивна природа націоналізмів» посилається на М. Фуко, який запропонував визначати дискурс як «практики, які систематично утворюють об'єкти, про які вони говорять» (Міллер 1997: 144). У своїй лекції «Порядок дискурсу» (1970) М. Фуко зазначає, що «у будь-якому суспільстві виробництво дискурсу одночасно контролюється, піддається селекції, організовується і перерозподіляється за допомогою деяких процедур» (Мишель Фуко 2007). Очевидно, що йдеться про могутність дискурсу, його потенційну небезпеку, пов'язану з тим, що

будь-який дискурс, за умови вдалого контексту, може набути владної сили. Саме тому завданням влади є те, що М. Фуко називає «контролем, селекцією, організацією та перерозподілом» із метою нейтралізації тих наслідків дискурсивних практик, які є не бажаними, не вигідними з точки зору політичних еліт.

З точки зору конструктивізму, політику ідентичності розглядають як «процес цілеспрямованого конструювання ідентичності в межах політичної спільноти» (Гигаури 2015: 84). Дослідник С. Поцелуєв досліджує політику ідентичності як складову символічної політики, де під останньою він розуміє своєрідне навіювання вигідних владі смислів шляхом «інсценування візуальних ефектів» (Поцелуєв 1999: 65). Він зазначає, що цей різновид політики є пропагандою, для якої особливого значення набуває використання міфів, символів, ритуалів, образів і церемоній. Таким чином, політика ідентичності постає як сукупність символічних актів, які є ефективними, позаяк більшість людей мислить стереотипами, отже, символ постає як засіб, який допомагає спростувати реальність (Поцелуєв 2012: 19).

Р. Дубровська зазначає, що національні ідентичності «дискурсивно, тобто за допомогою мови та інших семіотичних систем, відтворюються, трансформуються та руйнуються» (Дубровская 2015: 27). Дослідник постколоніалізму Х. Бхабха акцентує на дискурсивних практиках як механізмі конструювання національної ідентичності. При цьому завданням політики ідентичності є створення наративів не лише про себе, а й про «Інших», що стає можливим шляхом зіставлень і порівнянь (Лукина 2004: 242-243). З точки зору конструювання уявлень «Ми – Вони», важливим є формування наративу відмінностей, який, з одного боку, спрямований на гомогенізацію спільноти, а з іншого боку, сприяє проведенню ліній розмежування між групами (націями). К. Вудворт зазначає, що ідентичність «дає нам уявлення про те, у чому ми схожі з тими, хто поділяє наше становище, і чим ми відрізняємося від тих, хто його не розділяє» (Woodward 2003: 26).

Ми пропонуємо розглядати політику ідентичності як поле боротьби різних дискурсів за панування над свідомістю

групи. У цьому сенсі важливо зауважити на доцільності використання конструктивістського підходу з точки зору множинності, тривалості в часі, перервності, контекстуальності ідентичності, сформованої боротьбою дискурсів. Ідеться про те, що політика ідентичності обов'язково має зважати на просторово-часові характеристики, враховувати аналіз контексту. Завданням політики ідентичності є формування національної ідентичності, що відбувається шляхом вкорінення в межах системи певних дискурсів, які конструюються владними інститутами, з одного боку, з метою їхньої легітимації, а з іншого боку, для забезпечення єдності національної спільноти.

Таким чином, конструктивістський підхід є впливовим інструментом дослідження ідентичності, зокрема національної, а також політики ідентичності. З точки зору конструктивізму, означені феномени є штучними, створеними (отже, конструктами), у процесі формування яких важливу роль відіграє дискурс. Ідентичність конструюється на основі символів, міфів, установок, стереотипів, ідеалів, традицій, укорінених у свідомості групи. При цьому ідентичність і реалізація політики ідентичності не є чимось усталеним, перманентним, зафіксованим. Навпаки, феномен ідентичності є динамічним, гнучким, оскільки являє собою продукт багатозначних дискурсів. Відповідно, політика ідентичності завжди спирається на просторово-темпоральний контекст, у межах якого актуалізується розмежування на рівні «Ми – Вони». Головну роль у конструюванні політики ідентичності відіграють інститути влади. У контексті політики ідентичності важливого значення набуває опрацювання культурних смислів, тобто їхня інтерпретація залежно від потреб і цілей національної спільноти. Розуміння феномена ідентичності як конструкту, створеного владою в певних контекстах з урахуванням різних внутрішніх і зовнішніх факторів, у перспективі дає змогу визначити та проаналізувати конкретні засоби, які використовують інститути влади з метою формування ідентичності національної спільноти, а отже, реалізації політики ідентичності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Tajfel, Henri and Turner, John C. 2004. "The Social Identity Theory of Intergroup Behaviour". In: John T. Jost and Jim Sidanius (Eds.), *Political Psychology: Key Readings*. New York: Psychology Press: 367-390.
2. Миненков, Г. Я. 2005. "Политика идентичности: взгляд современной социальной теории", *Политическая наука*, 6: 21-38.
3. Брубейкер, Р., Купер, Ф. 2010. "За пределами 'идентичности'". В: *Мифы и заблуждения в изучении империи и национализма* / під ред. І. Герасимова, М. Могильнер, А. Семенова. М.: Новое издательство: 131-192.
4. Billig, Michael. 1995. *Banal Nationalism*. London: Sage Publications Ltd.
5. Castells, Manuel. 2003. *The Power of Identity: The Information Age: Economy, Society, and Culture*. Hoboken: Blackwell Publishers.
6. Козловець, М. А. 2009. *Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації*. Житомир: Вив-во ЖДУ ім. І. Франка.
7. Андерсон, Бенедикт. 2001. *Уявлені спільноти: міркування щодо походження та поширення націоналізму*. Київ: Критика.
8. Прайс, Монро. 2000. *Телевидение, телекоммуникации и переходный период: право, общество и национальная идентичность*. М.: Факультет журналистики МГУ им. М. В. Ломоносова.
9. Лукина, Анастасия. 2006. "Технологии производства и утверждения национальной идентичности". В: *Гражданские, этнические и религиозные идентичности в современной России* / під ред. В. Магуна. М.: Изд-во Института социологии РАН: 233-252.
10. Bhabha, Homi. 2004. *The Location of Culture*. Abingdon: Routledge.
11. Миллер, А. О. 1997. "О дискурсивной природе национализмов", *Pro et Contra* 2 (4): 141-152.
12. Мишель Фуко: *Порядок дискурса. Лекция*. URL: <https://gtmarket.ru/library/articles/777>
13. Гигаури, Д. 2015. "Символические измерения политики идентичности". URL: https://www.researchgate.net/publication/317042023_Simvoliceskie_izmerenia_politiki_identichnosti_The_symbolic_dimensions_of_Identity_Politics
14. Поцелуев, С. 1999. "Символическая политика: констелляция понятий для подхода к проблеме", *Полис. Политические исследования* 5: 62-75.
15. Поцелуев, С. 2012. "Символическая политика: к истории концепта". В: *Символическая политика* / под ред. О. Малиновой. М.: ИНИОН РАН: 17-53.
16. Дубровская, Т. 2015. "'I was the first westerner, the only English person': дискурсивное конструирование национальной идентичности". URL: <http://journals.rudn.ru/linguistics/article/viewFile/9346/8797>
17. Лукина, А. 2004. "Новые подходы к исследованию национальной идентичности", *Искусствоведение и культурология*. URL: <http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/23378/1/iurg-2004-33-26.pdf>
18. Woodward, Kath. 2003. *Understanding Identity*. London: Bloomsbury Publishing

Стаття надійшла до редакції 20.09.2021.

Стаття рекомендована до друку 01.10.2021.

Yana Sychova

PhD Student, Department of Theory and History of Political Science,
Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska St., Lviv, 79000, Ukraine,
sychovaya@gmail.com,

<https://orcid.org/0000-0003-3820-3033>

**IDENTITY AND IDENTITY POLITICS: CONCEPTUALIZATION OF PHENOMENA
THROUGH THE PRISM OF CONSTRUCTIVISM**

The concept of identity and identity politics through the prism of the constructivist approach is considered. It is found out that the issue of national identity is becoming topical in the context of globalization. It is determined that the mechanism of identity protection at the level of nation-states is the formation and implementation of identity politics by government institutions.

It is noted that, despite the absence of a unified approach to the study and analysis of identity and identity politics, the constructivist paradigm is one of the most powerful modern tools for studying these phenomena. The interdisciplinary nature of the concept of identity, its borrowing from

social psychology and further development within political science, philosophy, sociology are highlighted.

The polysemy of the concept of identity is identified. The features of the phenomena of identity and identity politics in the theories of researchers-constructivists are highlighted. The discursive nature of identity, in particular national ones, is defined. It is determined that the identity appears as a product of short-lived discourses that are struggling for power.

The role of national governments in constructing identity and implementation of the identity politics is emphasized. The goals of the institutions of power in the context of identity politics are substantiated.

The significance of the opposition «We – They», «friend – enemy» in the identity politics is substantiated. The role of symbols, rituals, mass ceremonies within the identity politics, which is a component of symbolic politics, is established. It is proved that the identity politics is based on the development of cultural meanings, in particular historical, geographical and other data, national memory, collective myths, as well as taking into account the specific context, indicating the constructed nature of identity and implementation of the relevant politics.

Keywords: *identity, national identity, identity politics, constructivism.*

REFERENCES

1. Tajfel, Henri and Turner, John C. 2004. "The Social Identity Theory of Intergroup Behaviour". In: John T. Jost and Jim Sidanius (Eds.), *Political Psychology: Key Readings*. New York: Psychology Press: 367-390.
2. Minenkov, G. 2005. "Identity Politics: a View of Modern Social Theory", *Political Science*, 6: 21-38. (in Russian).
3. Brubaker, R., Cooper, F. 2010. "Beyond Identity". In: I. Gerasimov, M. Mogilner, A. Semenov (Eds.), *Myths and mistakes in the study of the empire and nationalism*. Moscow: New Publisher: 131-192 (in Russian).
4. Billig, Michael. 1995. *Banal Nationalism*. London: Sage Publications Ltd.
5. Castells, Manuel. 2003. *The Power of Identity: The Information Age: Economy, Society, and Culture*. Hoboken: Blackwell Publishers.
6. Kozlovets, M. 2009. *The Phenomenon of National Identity: Challenges of Globalization*. Zhytomyr: Publishing House of Zhytomyr Ivan Franko State University (in Ukrainian).
7. Anderson, Benedict. 2001. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. Kyiv: Critique (in Ukrainian).
8. Price, Monroe. 2000. *Television, Telecommunications and Transition: Law, Society and National Identity*. Moscow: Faculty of Journalism of Lomonosov Moscow State University (in Russian).
9. Lukina, Anastasia. 2006. "Technologies of Production and Approval of National Identity". In: V. Maguna (Eds.), *Civil, Ethnic and Religious Identities in Modern Russia*. Moscow: Publishing House of the Institute of Sociology of Russian Academy of Sciences: 233-252 (in Russian)
10. Bhabha, Homi. 2004. *The Location of Culture*. Abingdon: Routledge.
11. Miller, A. 1997. "On the Discursive Nature of Nationalism", *Pro Et Contra* 2 (4): 141-152 (in Russian).
12. Michel Foucault: *the Order of Discourse. Lecture*. URL: <https://gtmarket.ru/library/articles/777> (in Russian).
13. Gigauri, D. 2015. "Symbolic Measurements of Identity Politics". URL: https://www.researchgate.net/publication/317042023_Simvoliceskie_izmerenia_politiki_identichnosti_The_symbolic_dimensions_of_Identity_Politics (in Russian).
14. Potseluev, S. 1999. "Symbolic Politics: Constellation of Concepts for the Approach to the Problem", *Policy. Political studies* 5: 62-75 (in Russian).
15. Potseluev, S. 2012. "Symbolic Politics: to the History of the Concept": In: O. Malinova (Eds.), *Symbolic Politics*. Moscow: Institute of Scientific Information on Social Sciences of the Russian Academy of Sciences: 17-53 (in Russian).
16. Dubrovskaya, T. 2015. "I Was The First Westerner, The Only English Person': Discursive Construction of National Identity". URL: <http://journals.rudn.ru/linguistics/article/viewFile/9346/8797> (in Russian).
17. Lukina, A. 2004. "New Approaches to the Study of National Identity", *Art History and Cultural Studies*. URL: <http://elar.ufrfu.ru/bitstream/10995/23378/1/iurg-2004-33-26.pdf> (in Russian).
18. Woodward, Kath. 2003. *Understanding Identity*. London: Bloomsbury Publishing.

The article was received by the editors 20.09.2021

The article is recommended for printing 1.10.2021

Яна Анатольевна Сычёва

аспирантка кафедры теории и истории политической науки,
Львовский национальный
университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская, 1, Львов, 79000,
sychovaya@gmail.com,

<https://orcid.org/0000-0003-3820-3033>

ИДЕНТИЧНОСТЬ И ПОЛИТИКА ИДЕНТИЧНОСТИ: КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИЯ ФЕНОМЕНОВ СКВОЗЬ ПРИЗМУ КОНСТРУКТИВИЗМА

Рассмотрено понятие идентичности и политики идентичности сквозь призму конструктивистского подхода. Установлено, что в условиях глобализации актуализируется вопрос национальной идентичности, механизмом защиты которой на уровне национальных государств является формирование и реализация институтами власти политики идентичности.

Отмечено, что, несмотря на отсутствие в науке единого подхода к изучению и анализу идентичности и политики идентичности, конструктивистская парадигма является одним из самых мощных современных инструментов исследования указанных феноменов. Освещен междисциплинарный характер понятия идентичности, его заимствование из социальной психологии и последующее исследование в рамках политологии, философии, социологии.

Выявлена многозначность понятия идентичности. Освещены особенности феноменов идентичности и политики идентичности в теориях исследователей-конструктивистов. Обоснован дискурсивный характер идентичности, в частности национальной. Определено, что идентичность является продуктом недолговечных дискурсов, которые находятся в отношении соперничества и борются за власть.

Подчеркнута роль национальных правительств в конструировании идентичности и реализации соответствующей политики. Определены цели институтов власти в контексте политики идентичности.

Обосновано значение оппозиции «Мы – Они», «друг – враг» в политике идентичности. Установлена роль символов, ритуалов, массовых церемоний в рамках политики идентичности как компонента символической политики. Доказано, что политика идентичности базируется на обработке культурных смыслов, в частности исторических, географических и др. данных, национальной памяти, коллективных мифов, а также на учете специфического контекста, что свидетельствует о сконструированном характере идентичности и реализации соответствующей политики.

Ключевые слова: *идентичность, национальная идентичность, политика идентичности, конструктивизм.*